

Väljavõte

(Ärisaladused välja jäetud)

Otsus

Tallinn

16.09.2011 nr 5.1-5/11-020

Eesti Ringhäälingute Liidu 07.07.2009.a ja Eesti Digitaalteleviseiooni AS 19.03.2010.a taotluste alusel alustatud haldusmenetluse lõpetamine

1. Haldusmenetluse alustamine

Konkurentsiamet alustas järelevamenetluse Eesti Ringhäälingute Liidu 07.07.2009.a taotluse alusel, mis käsitleb AS Levira (*edaspidi Levira*) poolt võimalikku konkurentsiseaduse rikkumist ringhäälinguorganisatsioonidele programmide edastamise teenuse hinna kujundamisel. Konkurentsiametile 19.03.2010.a esitatud Eesti Digitaalteleviseiooni AS (*edaspidi EDTV*) taotlus käsitleb samuti Levira hinnakujundust, keskendudes alates 01.04.2011.a kehtestatavale digitaaledastuse teenuse hinnale. Konkurentsiamet menetles neid mõlemaid taotlusi ühe järelevamenetluse raames.

Järelevamenetluse eesmärgiks on AS Levira tegevuse vastavuse kontrollimine konkurentsiseaduse (*edaspidi KonkS*) § 16 p-le 1.

1.1 Eesti Ringhäälingute Liidu taotlus

Eesti Ringhäälingute Liidu (*edaspidi Liit*) taotluse kohaselt ühendab Liit suuremat osa Eestis tegutsevatest eraringhäälinguorganisatsioonidest, kes oma igapäevases tegevuses peavad kasutama Levira poolt osutatavat tele- või raadiosignaali edastamise teenust. Maapealse ringhäälinguloa alusel tegutsevate teleprogrammide Kanal 2, Kanal 11 ja TV3 jaoks puuduvad programmide maapealseks edastamiseks alternatiivsed võimalused.

Liit on seisukohal, et Levira poolt pakutav edastusteenuse hind ei ole mõistlikus vahekorras teenuse väärtusega ning oma TV-programme edastada soovivad ringhäälinguorganisatsioonid on seatud halvemasse olukorda, kui nad oleksid vaba konkurentsi korral antud valdkonnas.

Taotluses soovitakse, et Konkurentsiamet hindaks Levira teenuste hindade vastavust KonkS põhimõtetele. Samuti palub taotleja kaaluda Levira teenuse hindade reguleerimise võimalust ja selles osas Konkurentsiameti poolt vastava ettepaneku tegemist Eesti Vabariigi Valitsusele.

1.2 Eesti Digitaaltelevisiooni AS taotlus

EDTV tegeleb alates 2006. aasta detsembrist kaubamärgi „Zuum TV“ all klientidele maapealse leviga digitaal-TV teenuse tasulise pakkumisega. Jaateenuse osutamiseks ostab EDTV Leviralt üle-Eestilist ringhäälingu edastamise teenust ja teenuse osutamiseks puuduvad hetkel teised võimalused.

Levira saatis 25.02.2010.a EDTV-le kirja, mille kohaselt soovis Levira tõsta alates 01.03.2011.a teenuse hinda 30%. EDTV leiab, et Levira poolt planeeritud hinnatõus ei ole põhjendatav ühegi asjaoluga. Levira on põhjendanud hinnatõusu TV-võrkude arvu muutusega alates 01.07.2010.a, mil lõpetatakse analoogtelevisiooni levi maapealses võrgus, kuid EDTV hinnangul ei ole selline põhjendus aktsepteeritav.

EDTV on seisukohal, et Levira tegevusega rikutakse KonkS § 16 punkti 1 ja § 18 lg 1 punkti 1. EDTV palub Konkurentsiametil kontrollida Levira poolt kehtestatava hinnatõusu vastavust konkurentsiseadusele ning teha Levirale ettekirjutus konkurentsi kahjustava tegevuse lõpetamiseks.

Eesti Digitaaltelevisiooni AS esitas 23.03.2011.a taotluse nr D-004-2 oma esialgse taotluse tagasivõtmise kohta. Konkurentsiamet lõpetas konkreetselt EDTV taotluse menetlemise, kuid antud menetluses käsitleti sisuliselt ka EDTV poolt tõstatatud küsimusi, kuna need olid oma sisult suures osas kattuvad Liidu avalduse seisukohtadega.

2. Faktilised asjaolud ja tõendid

2.1 Ringhäälingu teenus

2.1.1 Teenuse kirjeldus

Eesti Ringhäälingute Liidu ja EDTV taotlustes on nimetatud televisiooniteenuste (telesaadet, teleprogramm ja äriteadet) ringhäälinguteenust. Ringhääling on (kuni 31.12.2010.a kehtinud ringhäälingu seaduse kohaselt) raadio- või televisiooniprogrammide edastamine eetri, sealhulgas satelliidi kaudu või kaabelvõrgu kaudu analoog- või digitaalkujul, vaba juurdepääsuga või kasutades tingimusjuurdepääsu süsteeme, eesmärgiga teha need üldkasutatavate vastuvõtuvahenditega üldsusele kättesaadavaks. Televisiooniteenuste ringhäälingu teenus (edaspidi ka teenus) seisneb seega tehniliste vahendite abil televisiooniprogrammide ja –saadete edastamises vastava ringhäälinguvõrgu kaudu, et need

lõppkasutajale üldkasutatavate vastuvõtuvahendite abil kättesaadavaks teha. Teenus ei sisalda televisioonisaadete loomist, kontrolli nende sisu üle (toimetust vastutust) ja esitamise järjestuse määramist, millega tegeleb televisiooniteenuse osutaja.

Ringhäälingu edastamise teenust on tehniliselt võimalik osutada mitmeid erinevaid lahendusi kasutades. Ainsa ettevõtjana Eestis opereerib maapealsete ringhäälingusaatjate võrku Levira. Leviral on 13 üle 100 m kõrgust teleprogrammide edastamiseks sobivat masti, kusjuures neist 7 masti on kõrgusega 199-349 m ja ülejäänud kõrgusega 103-119 m. Teistel ettevõtjatel on veel kokku 6 üle 100 m masti, mis aga oma asukohtade ja väikese arvukuse tõttu ei ole eraldi võttes piisavad üleriigilise uue võrgu loomiseks ja olemasoleva võrgu dubleerimiseks. Levira kõrgetel mastidel on optimaalne asukoht, mis võimaldab saatjate kogumiga saavutada televisiooniprogrammide suuremat leviala. Samuti on Levira mastid kujundatud ringhäälingu seadmete (saatjate, antennide) jaoks, st. seadmete kohad on mastis ette valmistatud ning kasutada saab erineva suuruse ja voolutarbega seadmeid.

Televisiooniteenuste ringhäälingu teenust on lisaks maapealsele ringhäälingusaatjate võrgustikule võimalik osutada veel kaabellevivõrkude, satelliitlevivõrkude ja lairibavõrkude (IPTV) kaudu. Nende erinevate tehniliste lahenduste kättesaadavus ja ka hinnakujundus on märkimisväärselt erinev. Kaabellevi- ja lairibavõrkude kaudu on teenust võimalik osutada üldjuhul pelgalt tiheasustuspiirkondades, suures osas Eestist ei ole sel viisil osutatav teenus kättesaadav. Maapealsete ringhäälingusaatjate võrgu ja satelliitlevivõrgu kaudu on teenust võimalik osutada terves Eestis. Satelliitlevivõrgu kaudu osutatava teenuse kasutamist võib teatud olukordades piirata võimaluste puudumine selleks vajaliku parabolantenni paigaldamiseks. Sellise parabolantenni hind on ka üldjuhul oluliselt suurem, kui maapealse võrgu kaudu osutatava teenuse jaoks vajaliku antenni hind.

Lisaks kättesaadavusele eristab erineval viisil osutatavaid teenuseid ka nende hinnakujundus. Televisiooniteenuste ringhäälingu teenusest saavad kasu ühelt poolt programmide tootjad ning teiselt poolt lõppkasutajad (vaatajad). Erinevad teenuse osutajad kasutavad erinevaid kombinatsioone eelnimetatud kahe isikute grupi tasustamisest. Kaabellevi, satelliitlevi ja lairibavõrkude kaudu teenuse osutajad küsivad alati tasu televisiooniteenuse lõpptarbijalt (televisiooniprogrammide vaatajalt), näiteks Starmani kaabellevi pakettides on tasu suuruseks alates 7.99 eurot kuus kaabellevi väikseima paketi (20 kanalit) eest kuni 19.99 eurot kuus suurima paketi (80 kanalit) korral. Sealjuures maksavad need operaatorid tihti ise televisiooniprogrammi tootjale tasu selle eest, et viimane võimaldab oma programmi taasedastamist. Maapealse ringhäälingusaatjate võrgu kaudu edastamise teenuse (s.o. Levira) puhul on tasustamine eelkirjeldatust erinev. Levirale maksavad ringhäälingu teenuse eest tasu programmi edastamise teenust ostvad ettevõtjad, kelleks on televisiooniteenuste osutajad (televisiooniprogrammide tootjad). Lõpptarbijale on maapealse ringhäälingusaatjate võrgu kaudu edastatavate vabalevi televisioonikanalite vaatamine (ETV, ETV2, Kanal 2 ja TV3) tasuta, samas kui EDTV poolt opereeritav ZUUMtv pakett on tasuline.

Levira kohustus maapealse ringhäälingusaatjate võrgu kaudu teenust pakkuda on reguleeritud ka elektroonilise side seaduse § 90¹ lg-s 1, mille kohaselt multipleksimisteenuse osutaja peab

avalik-õigusliku meediateenuse osutaja ja vaba juurdepääsuga televisiooniteenuse osutamise tegevusloa omaja soovil tagama nende teleprogrammide edastamise.

Käesoleval ajal toimub televisiooniteenuste maapealse ringhäälinguvõrgus edastamine üksnes digitaalsel kujul, enne 01.07.2010.a edastati ka analoogsignaali.

Televisiooniteenuste ringhäälingu teenuse osutamiseks maapealse ringhäälingu võrgu vahendusel on vajalik vastav infrastruktuur, mille väga oluliseks osaks on piisava kõrgusega mastid, millele saab tehniliste vahenditena kinnitada ringhäälingusaatjad avatud keskkonda televisioonisignaali või digitaalse andmevoo väljastamiseks. Konkurentsiamet on antud küsimust detailsemalt analüüsinud 05.04.2011.a otsuses nr „8.3.12/11-001 AS Levira tunnistamine märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks ringhäälingu edastamise turul.“

Viidatud otsuse kohaselt ei ole maapealse ringhäälinguvõrgu kaudu ringhäälingu teenuse osutamiseks otstarbekas kasutada madalamaid sidemaste kui 100 meetrit, kuna:

- 1) madalamad mastid võimaldavad väiksemat leviala;
- 2) kõrge mastiga võrreldes kulub sama pindalaga leviala loomiseks rohkem maste, mis omakorda nõuab rohkem saatjaid ja seega ka rohkem kulusid ringhäälingu edastamise püsiliinide soetamisele ja haldamisele;
- 3) rohkem saatjaid tähendab kordades keerulisemat sagedusplaneeringut, kuna saatjad ei saa töötada samadel sagedustel.

Lisaks puudub enamiku madalate mastide puhul (alla 100 meetri, peamiselt mobiilsidemastid) tehniline valmidus vastava teenuse osutamiseks, kuna need mastid on projekteeritud ja ehitatud mobiilsideteenuse pakkumiseks ja nende puhul ei ole enamasti arvestatud ringhäälingu vajadustega eriti võimsate saatjate osas (energiavarustus, antenn, püsiühendus). Mobiiltelefonivõrgu mastide vahelised raadiolinkühendused ei sobi piiratud mahu tõttu televisiooni programmide edastamiseks.

Konkurentsiameti 05.04.2011.a otsuse nr 8.3.12/11-001 kohaselt on üle 100 meetri kõrguseid maste Eestis vaid 23. Neist 17 masti kuulub Levirale, moodustades ainsa üleriigilise mastide ja ringhäälingusaatjate võrgu.

Jaanuaris 2011.a läbiviidud kolme multipleksi sagedusloa väljastamise konkursi võitjaks tunnistati Tehnilise Järelevalve Ameti 04.02.2011.a käskkirja alusel AS Starman (edaspidi Starman). Pärast konkursi võitu leppis AS Starman Leviraga kokku Levirale kuuluvatele mastidele mitmesagedusliku digitaalringhäälingu võrgu rajamises ning Levira poolt selle võrgu väljaehitamises. Seega ka pärast AS-i Starman poolt konkursi võitmist (sagedusloa saamine, mis annab õiguse edastada televisioonisäateid ja –programme üleriigilise multipleksi vahendusel) on Levira siiski jäänud ainsaks ettevõtjaks, kes omab mastide ja tehniliste vahendite näol eeldusi vastava teenuse osutamiseks.

2.1.2 Levira seisukohad

Levira on menetluse kestel läbivalt olnud seisukohal, et antud menetluses vaadeldav maapealse ringhäälinguvõrgu vahendusel televisiooniteenuse ringhäälingu teenus konkureerib teiste televisiooniteenuste edastusviisidega. Levira esitas põhjalikuma selgituse 21.05.2010.a kirjas. Levira hinnangul konkureerivad tänases olukorras ringhäälingu teenuse puhul omavahel nii maapealne ringhäälinguvõrk, satelliitlevi, kaabellevi kui ka IPTV. Maapealse ringhäälinguvõrgu kaudu televisiooniprogrammide edastamise turuosa kogu ringhäälingu teenuse kaubaturul on langenud (...)%-lt (...)%-ni. Samas on kõigi kolmel ülejäänud edastamise teenuse turuosad tõusnud ja on järgmised – kaabellevi turuosa on (...)% , satelliitlevi turuosa (...)% ja kõige suurema turuosa tõusu on teinud IPTV, mille turuosa on (...)% . Selline turu olukorra märkimisväärne muutus viitab ilmselgelt, et kõik ringhäälingu teenuse osutamisiisid konkureerivad omavahel.

Lisaks märgib Levira, et EDTV omanik AS Starman on asunud üle meelitama Levira teisi kliente, kelleks on lõpptarbija jaoks vabalt vaadatavad telekanalid TV6, Kanal11, TV3 ja Kanal 2. Starman on teinud nimetatud klientidele ettepanekuid tulla lõpptarbija jaoks tasulisse paketti ZUUMtv ning telekanal TV6 on selle ettepaneku aktsepteerinud ja lahkunud vabalt vaadatavaid telekanaleid edastavalt platvormilt jaanuaris 2010.a. Vabalt vaadatavate telekanalite platvormilt on lahkunud ka Kanal 11. Juhul, kui vabalt vaadatavad kanalid lähevad üle ZUUMtv paketti, ei ole võimalik Leviral neile enda teenust osutada ning ka tarbija jaoks muutuvad nn tasuta vaadatavad kanalid tasuliseks. Samuti on ka EDTV ise andnud Levirale mõista, et juhul kui Levira tõstab maapealse ringhäälinguvõrgu kaudu televisiooniteenuste ringhäälingu teenuse hinda, siis EDTV lõpetab lepingu Leviraga (Lisa 3, EDTV 23.04.10 kiri Levirale). Sellisest väitest on Levira hinnangul ilmne, et EDTV saab osta ringhäälingu teenust ka mujalt.

13.12.2010.a esitas Levira Konkurentsiametile vastuväited ringhäälingu turu piiritlemise ja Levira turgu valitseva seisundi osas. Levira leidis taaskord, et maapealne ringhäälinguvõrk konkureerib kaabel-, satelliit- ja IPT võrguga. Levira märkis muuhulgas, et kaabellevivõrgus saab Eesti programmide tootja edastada oma programme tasuta, kuigi väheneb leviala. Satelliitteenuse levi on parem kui maapealsel teenusel ja Levira hinnangul ka odavam lahendus. Levira peab IPTV turuosa jätkuvalt tõusvaks ja leviala maapealse teenusega praktiliselt võrdseks. Levira väidab, et IPTV levib kõikjal, kus on olemas Elion Ettevõtte AS telefonivõrk. Levira leiab, et üle 100 meetriste mastide kõrgusnõue kehtis ainult analooglevi korral ja ei ole asjakohane digitaallevis. Digitaallevis peab Levira optimaalseimaks 80-150 meetriste mastide kasutamist ja just mobiilsidemastide kasutamist. Levira väidab, et tarbijad, kelleni on võimalik jõuda ainult Levira maapealset leviteenust kasutades, moodustavad ainult (...) kõikidest tarbijatest.

2.1.3 Ringhäälingu teenuse ostjate (televisiooniteenuste osutajate) seisukohad

Konkurentsiamet esitas 13.01.2011.a taotlused teabe saamiseks ringhäälinguteenuse osutajate asendatavuse kohta Eesti Digitaaltelevisiooni AS-le, TV3-le ja Kanal 2-le. 20.01-03.02.2011.a saabunud vastuste põhjal ei pidanud keegi eelnimetatutest vähemalt lähitulevikus võimalikuks saateplatvormi vahetamist.

Esimeseks ja peamiseks põhjuseks toovad ringhäälinguteenuse kasutajad tegevuslooga neile pandud üleriigilise levi kohustusi, mida ei ole võimalik täita ühtegi teist leviplatvormi kasutades. Kanal 2 märgib, et Levirale analoogilise teenuse pakkujaid rohkem ei ole ja tema teenuse kasutamisel ei saa rääkida isegi ainult majanduslikust otstarbekusest või ebaotstarbekusest, sest teenusest loobumine tähendaks programmi vabalevis edastamise lõpetamist. TV3 kinnitab, et Eesti Vabariigis on ainult üks teenusepakkuja maapealsele digilevile ja see on Levira. Ükskõik missugune teine ettevõtja seda teenust tulevikus pakkuma hakkaks, peab ta ikkagi tehnilise lahenduse ostma Leviralt ja sellest tuleneb omakorda teenuse hind. EDTV on analüüsinud muude platvormide kasutamise võimalusi ja jõudnud järeldusele, et hetkel asendusvariandid puuduvad ja edastamiseks sagedusloa saamisel ei saaks ikkagi äritegevust jätkata ilma Leviralt hulgiteenust soetamata. EDTV selgitab, et kõrgemast mastist saadav signaal on vähem häiritud geograafilistest takistustest kui madalamast mastist. Näiteks samas asukohas madalamast mastist väljuv signaal ei ületa isegi metsa häirevabalt. EDTV märgib, et lõppkasutaja turul konkureerivad kaabelevi, satelliitlevi, maapealne võrk ja IPTV, kuid seda ainult piirkonniti. Vähemalt 30 % vaatajatest saaksid kasutada ainult satelliitlevi ja maapealset levi. Kuid tarbijale on satelliitlevi kasutamine vähemalt 3 korda kallim, kui maapealse levi vastuvõtmine. Seega ei pea EDTV võimalikuks, et sellel osal elanikkonnast oleks võimalik kasutada mõnda muud samaväärset alternatiivi. Tasuta edastatavate kanalite vaatajaskond on küll väike ca 76 000 klienti, kuid neile on oluline seda teenust tasuta saada ja nemad ei hakka kunagi kasutama signaali vastuvõtuks teisi lahendusi.

Satelliitlevile üleminekut ei peeta suurte kulude tõttu mõttekaks, sest lõpptarbijad võtavad Levira kaudu telesignaali vastu tavalise antenni ja digiboksiga ning ei hakka TV3 ja Kanal 2 vaatamiseks mingil juhul soetama kallist tehnikat satelliitlevi vastuvõtmiseks. Seega väheneks kanalite vaatajaskond ja reklaamitulu. Kanal 2 on seisukohal, et ei ole võimalik kasutada alternatiivseid leviplatvorme ilma kaotuseta vaatajate arvus. TV3 on leidnud, et isegi Levira poolt märgitud 13,6% vaatajate vähenemine tooks kaasa reklaamitulu vähenemise suuremas summas, kui TV3 edastusteenuse eest Levirale maksab. Satelliitlevi saab Kanal 2 arvates olla vaid täiendav leviplatvorm. Seega tooks leviplatvormi vahetamine programmi tootjatele kaasa majanduslikku kahju ja seni suure katvusega mediaettevõtja positsiooni märkimisväärse nõrgenemise. TV 6 ja Kanal 11 kui paar aastat turul tegutsenud programmitootjad ei omanud veel suurt vaatajaskonda ning seetõttu oli võimalik loobuda üleriigilisest ringhäälinguloast, kuna leviteenus tasu Levirale osutus kallimaks kui tegevusest saadud tulu. TV3 ja Kanal 2 ei näe võimalust loobuda Levira leviteenuse kasutamisest ja ei näe sellele teenusele mingit alternatiivset edastusviisi.

EDTV ei pea kindlasti võimalikuks üleminekut satelliitlevile. See tooks ZUUMtv vaatajatele kaasa hulga ebamugavusi ja EDTV-le lisakulutusi vaatajatele satelliitantennide paigaldamisel maja seinale ning kliendiseadme väljavahetamisel. Ettevõtja peab tõenäoliseks vaatajate arvu vähenemist. Uute kanalite lisamine Sิริusele võib osutuda problemaatiliseks. Oma võrgu ehitamine vajab aega ja vahendeid. Seega ei ole EDTV-l samuti alternatiivi lähiajal Levira leviteenuse kasutamisest loobumiseks.

Alla 100 meetriste mastide kaasamisega masti rendi kaubaturgu ei pea televisiooniteenuste osutajad võimalikuks. Kanal 2 on seisukohal, et Levira on monopoolses seisundis mastide osas, kuhu on võimalik paigaldada võimsaid suure leviulatusega saatjaid. Digitaallevi võrke on kahte tüüpi: ühesageduslikud (SFN) ja mitmesageduslikud (MFN). SFN on võimalik rajada väikese võimsusega saatjate paigaldamisega madalamatesse mastidesse. Kuid see oleks märgatavalt kallim kui MNF võrgu rajamine. Levira on rajanud oma võrgu paigaldades võimsaid saatjaid temale kuuluvatesse kõrgetesse mastidesse. Samasageduslikke saatjaid saab kasutada ainult põhisaatjate täiendusena 100%-lise vabalevi tagamiseks Eesti Vabariigi territooriumil. Paralleelse mastide süsteemi rajamine oleks tasuv ca 50 aastaga ja seetõttu on tõenäoline, et vabade sageduste baasil loodavate multiplekside rajamine toimub Levira mastide baasil kasutades Levira tehnilist lahendust.

EDTV selgitab, et mobiilsidemastide asukoht on valitud sageli kõrgest geograafilisest punktist lähtudes, mis asuvad enamikus kohtades kaugel tiheasustusalast ja seetõttu ei ole sageli elektrivarustus piisav. See tähendaks paljudes kohtades isegi alajaamade rekonstrueerimist. Samuti peab alajaama ja masti vahele vedama uue kaabli.

Kanal 2 on seisukohal, et IPTV kvaliteetne levi on telepildi edastamiseks kasutatav ainult tiheasustusaladel kuna eeldab valguskaabli olemasolu, mis laseks läbi piisavalt laia sagedusriba. Seega on IPTV katvus hetkel ca 70% ja suuremast katvusosalast saab rääkida alles kaugemas tulevikus.

2.2 Levira maapealse ringhäälinguvõrgu vahendusel osutatava televisiooniteenuse ringhäälingu teenuse hinnakujundus

2.2.1 Levira hinnakujunduse reguleerimine Konkurentsiameti poolt

Sideameti 12.09.2007.a otsusega J.1-45/07/16 tunnistati Levira märkimisväärset turujõudu omavaks ettevõtjaks ja otsuse p. 6.3.4.2 käsitleb kuluarvestuse lahusust, hinnakontrolli ja kuluarvestuse kohustuste kehtestamist. Nimetatud kohustus kehtib Levirale elektroonilise side ettevõtjatele hulgimüügi teenuse osutamisel. Nimetatud kohustuste ja hinnakontrolli kehtestamisega ei reguleerita Levira leviteenuse osutamise hindu televisiooniteenuse ringhäälingu teenuse osutamisel ERR-le, Kanal 2-le ja TV 3-le, samuti EDTV programmide edastamisele.

2007. a kehtestas Sideamet otsustega nr J.1-45/07/08, nr J.1-45/07/1, nr J.1-45/07/02 ja nr J.1/07/16 telefonivõrgus kõne algatamise ja lõpetamise-, vaskpaarile juurdepääsu-, lairibale juurdepääsu- ning ringhäälingu teenuse turgudel märkimisväärse turujõuga ettevõtjatele kuluarvestuse kohustused. Otsuste lisadest tulenevalt peab märkimisväärse turujõuga ettevõtja poolt kasutatav WACC olema mõistlik ning Sideamet hindas mõistlikkust arvestades Euroopa Liidu Elektroonilise side sektori keskmist analoogset näitajat ning Eesti eripära, mida hinnatakse riigireitingu alusel.

Konkurentsiameti sideteenistus avaldas Konkurentsiameti kodulehel teabe elektroonilise sideteenuste turgudel märkimisväärse turujõuga ettevõtja poolt teenuse hinna arvutamisel kasutatava mõistliku WACC-i hindamise kohta. 14.08.2008.a on sellest e-kirjaga teavitatud ka elektroonilise side ettevõtjaid, sh Levirat.

Konkurentsiamet hindas WACC-i mõistlikust

1. Arvestades Euroopa Liidu elektroonilise side sektori eelmise kalendriaasta keskmist analoogset näitajat, mille aluseks võetakse ERG (*European Regulators Group*) poolt iga aastast koostatava regulatiivse kuluarvestuse rakendamise aruande („Regulatory Accounting in Practice”, 2006 ja 2007 aruanded leiab http://erg.eu.int/documents/docs/index_en.htm) aluseks olevad konfidentsiaalsed andmed. Keskmise WACC-i leidmisel võetakse aluseks euro kasutusele võtnud riikide (Belgia, Saksamaa, Iiri, Hispaania, Prantsusmaa, Itaalia, Luksemburg, Holland, Austria, Portugal, Soome, Kreeka, Sloveenia, Küpros ja Malta) poolt avaldatud vastavad maksustamise eelsed (*pre-tax*) WACC-id. Eeltoodust tulenevalt oli 2007 aastal Euroopa Liidu elektroonilise side sektori eelmise kalendriaasta keskmine WACC reguleeritud ringhäälingu edastamise teenustele 12,7%.

2. Arvestades Eesti eripära, mida hinnatakse riigireitingu alusel ning mille määratlemisel lähtub Konkurentsiamet Eesti Panga seisukohtadest¹. Konkurentsiamet arvestas riigiriskiks Talibori ja Euribori 2003-2007. a. keskmise erinevuse, milleks oli 0,8%.

Kokkuvõtvalt leidis Konkurentsiamet, et 2008.a (Levira majandusaasta 01.04.2008 – 31.03.2009) aasta teenuse hindade arvestuses kasutatav mõistlik WACC ringhäälingu edastamise turul on 13,5%.

2.2.2 Levira 24.11.2009.a kiri

Levira esitas 24.11.2009.a kirjaga analüüsi enda majandustegevuse kasumlikkuse kohta, mis rajanes kasumimarginaali analüüsil. Esitatud dokumendis oli analüüsitud AS Levira poolt osutatavate ringhäälingu edastustegevuste kasumlikkust viimase 10 aasta (majandusaastad

---

¹ Eesti Panga 15.05.2006 kiri Raudteeinspeksioonile

1999-2008/2009) jooksul ning esitatud prognoos jooksva aasta kohta ja olukorra kohta peale analoogtelevisioonilt digitaaltelevisioonile üleminekut.

Levira kasutas analüüsis pikaajalise kaalutud keskmise kapitali hinnana (WACC) Konkurentsiameti poolt määratud WACC määra 13,5%. Selle põhjal oli arvutatud mõistlik ja tegelik kasumimäär käibesse. Analüüsi tulemuste kohaselt (...) Levira on seisukohal, et ringhäälingu edastamisteenuste kasumlikkuse analüüsimisel on vajalik lähtuda pikaajalisest perioodist, mis on vastavuses selle äri iseloomuga.

Analüüsi tulemused on esitatud alljärgnevas tabelis:

TV ja Raadio edastusteenuste analüüs

	1999	2000	2001	2002	2003	2005	2006	2007/ 2008	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011
Mõistlik kasumimäär käibesse	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Tegelik kasumimäär käibesse	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Mõistlik kasum	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Tegelik kasum	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Tegeliku ja mõistliku kasumi jooksev vahe	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Tegeliku ja mõistliku kasumi kumulatiivne vahe	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)

Levira selgituste kohaselt oli marginaali tõus alates 2005. aastast põhiliselt tingitud alljärgnevatest asjaoludest.

Levira põhivara kulum on vähenenud, sest aastatel 1995-2002 soetatud TV- ja raadio saateseadmete kasutusaeg (amortiseerimise periood) raamatupidamisarvestuses hakkas lõppema alates 2004. aastast. Samas on need seadmed tegelikkuses teenuste osutamisel kasutuses – seega peegeldab raamatupidamisarvestus antud juhul teenuse olemust

majanduslikust sisust erinevalt. Antud konkreetse juhtumi puhul on selle asjaolu arvesse võtmine eriti oluline, sest aastatel 1995-2002 tegi Levira väga suuri investeeringuid TV- ja raadio saateseadmete uuendamiseks, asendades kõik vanad seadmed (saatjad, signaalide liitmisfiltrid, fiidrid ja antennid).

Levira alustas alates 2006. aasta lõpust digitaal-TV teenuse pakkumist ning nimetatud teenuse käive on pidevalt kasvanud. Kuni 2010. aasta juuni lõpuni, mil lõpetatakse televisiooni analoogedastus, on samaaegselt kasutuses 2 TV-teenuste edastamise platvormi – analoog- ja digitaalplatvormid.

Analüüsides televisiooni paralleelse analoog- ja digitaaledastuse perioodi majandusaastatel 2007/2008-2009/2010 tuleb arvestada, et see periood on oma olemuselt erakorraline, sest olukord, kus samaaegselt on kasutuses 2 tehnoloogilist lahendust, juhtub väga harva ning see periood kestab vaid väga lühikest aega. Vaatamata sellele, et mõnedel paralleeledastuse perioodi aastatel on ringhäälingu edastusteenuste kasumimarginaal olnud kõrgem, langeb marginaal oluliselt peale analoog- ja digitaaltelevisiooni paralleeledastuse lõppemist.

Levira leidis, et kuna ringhäälingu teenuste valdkonnas on varade kasutusajad pikad, siis tulenevalt inflatsiooni mõjust ja tehnoloogilisest arengust ei väljenda varade ajalooline soetusväärtus ja seega ka jääkväärtus nende varade tegelikku käesolevale ajale vastavat väärtust, st nende varade maksumust, mida tuleks neid täna soetades maksta. Teenuste kasumlikkuse hindamisel varade ajaloolise maksumuse kasutamine tekitab olukorra, kus ettevõtte ei ole suuteline investeerima uutesse varadesse, mis on kallimad võrreldes olemasolevate varadega, sest teenuste hinnad võtavad arvesse olemasolevate varade ajaloolist maksumust.

Levira sõnul on paljude Euroopa riikide regulaatorid pidanud oluliseks kasutada ringhäälingu edastusteenuste kasumlikkuse hindamisel varade võrdlushinda ning varade tegelikku kasutusaega, mis saadakse varade väärtuste ümberhindamisel tänapäevasesse väärtusesse ning varade kasutusaja ümber hindamisel lähtudes nende tegelikust kasutusajast. ERG (*European Regulators Group*) raporti „Report on Regulatory Accounting in Practice in 2007“ kohaselt on turu 18 puhul varade võrdlushind teenuste kasumlikkuse hindamisel kasutusel enamikes Euroopa riikides kus nimetatud turg on reguleeritud.

Levira analüüsi kohaselt suurenes seadmete kasutusaja ümberhindamisel lähtudes tegelikust kasutusajast vara 2008/2009 majandusaasta keskmine jääkväärtus (...) mln krooni võrra ja põhivara kulum (...) mln krooni võrra. Mastide ümberhindamisel suurenes 2008/2009 majandusaasta keskmine vara jääkmaksumus (...) mln krooni ja põhivara kulum (...) mln krooni võrra. Korrigeerides ringhäälingu edastusteenuste kasumlikkuse hindamise analüüsi saateseadmete kasutusaja ümberhindamise ja mastide maksumuse ümberhindamise tulemustega, saame 2008/2009 majandusaasta puhul mõistlikuks kasumimarginaaliks (...) % ning tegelikuks marginaaliks (...) % võrreldes raamatupidamislike andmete põhjal saadud näitajatega vastavalt (...) % ja (...) %.

Levira prognoosis analoogtelevisiooni edastamise lõpetamise järel suurt ringhäälinguteenuste käibe langust. Samas on kulude puhul olulisel määral tegemist selliste püsikuludega, mis

kasutatavate võrkude arvust otseselt ei sõltu. Seetõttu ei vähene Levira kulud peale analoogtelevisiooni edastamise lõpetamist proportsionaalselt samas mahus võrreldes käibe vähenemisega ning tulemuseks on kasumi oluline vähenemine, misjärel ringhäälinguteenuste kasumlikkus langeb tasemele (...)% . Seega jääb tegelik marginaal oluliselt alla mõistlikule marginaalile, milleks on prognoositud (...)% .

2.2.3 Levira 08.02.2010.a kiri

Konkurentsiamet selgitas 26.01.2010.a toimunud kohtumisel Levirale, et hinnakujunduse konkurentsiseadusele vastavuse analüüsimisel lähtutakse eelkõige varade tootlusest, mitte kasumimarginaalist. Seetõttu oli haldusmenetluses vaja täiendavaid andmeid Levira varade tootluse analüüsiks. Samuti nõudis Konkurentsiamet Leviralt detailsemaid põhjendusi ringhäälingu edastamise teenuse hinnatõusu põhjuste kohta 2009. aastal.

Levira esitas 08.02.2010.a analüüsi, mis käsitles varade tootluse võrdlust pikaajalise kaalutud keskmise kapitali hinna (WACC) suhtes, milleks on analüüsis kasutatud Konkurentsiameti poolt määratud WACC määra 13,5%. Levira arvutustest nähtub, et varade tootlus on 10-aastase perioodi esimesel poolel olnud stabiilne vahemikus (... - ...)% . Alates 2005. aastast on tootlus kasvanud.

Alljärgneval joonisel on esitatud Levira analüüsi tulemused. Sealjuures koostas Levira eraldi analüüsi varade tootluse kohta varade korrigeeritud väärtuse põhjal (roheline joon), mida on edaspidi selgitatud².

Ringhäälingu edustusteenuse varade tootlus

ROA vs WACC

(...)

Levira põhjendas alates 2005.a kasvama hakanud tootlust (sarnaselt 24.11.2009.a kirjale) varade kasutusea lõpu lähenemisega ning ringhäälingu teenuse osutamist paralleelselt digitaalsel kujul ja analoogsignaali kaudu. Lisaks eelnimetatud asjaoludele on varade tootluse lühiajalist muutumist mõjutanud ka tegevuskulude kõikumised majandusaastate vahel. Sealjuures esitas Levira senisest põhjalikuma selgituse varade kasutusea ja jääkmaksumuse ümberhindamise kohta.

---

² Levira on antud joonist hiljem uuendanud, siinkohal on toodud viimane, 31.05.2011.a esitatud versioon

Seadmete kasutusaja ümberhindamise tulemusel lähtudes tegelikust kasutusajast tekkivad muutused nende varade kulumis ja jääkväärtuses on näidatud järgnevas tabelis, milles on esitatud seadmete kulumi ja jääkväärtuse vahe peale seadmete kasutusaja ümberhindamist võrreldes olukorraga enne kasutusaja ümberhindamist.

Tuh krooni	2007/2008	2008/2009	2009/ 2010	2010/ 2011
Seadmete kulumi vahe	(...)	(...)	(...)	(...)
Seadmete jääkväärtuse				
vahe aasta keskmisena	(...)	(...)	(...)	(...)

Leviral on olulisemateks tänapäevasele väärtusele mittevastavateks varadeks mastid ja seadmete majutamiseks kasutatavad hooned. Levira esitas andmed mastide soetusväärtuse ümberhindamise tulemusel lähtudes tänapäevasest uuendamisväärtusest tekkivad muutuste kohta mastide kulumis ja jääkväärtuses, mis on näidatud järgnevas tabelis.

Tuh krooni	2007/2008	2008/2009	2009/ 2010	2010/ 2011
Mastide kulumi vahe	(...)	(...)	(...)	(...)
Mastide jääkväärtuse				
vahe aasta keskmisena	(...)	(...)	(...)	(...)

Sarnaselt varasemaga juhtis Levira tähelepanu asjaolule, et analoogsignaali kaudu televisiooniteenuste ringhäälingu teenuse osutamise lõpetamise järel on prognoositav suur ringhäälinguteenuste käibe langus. Samas on kulude puhul olulisel määral tegemist selliste püsikuludega, mis kasutatavate võrkude arvust otseselt ei sõltu. Seetõttu ei vähene Levira kulud peale analoogsignaali televisiooniprogrammide edastamise lõpetamist proportsionaalselt samas mahu võrreldes käibe vähenemisega ning tulemuseks on kasumi oluline vähenemine, misjärel raamatupidamislike andmete alusel arvestatud ringhäälinguteenuste varade tootlus langeb tasemele (...) % ning korrigeeritud põhivara andmete põhjal arvestatud varade tootlus tasemele (...) %. Seega jääb tegelik varade tootlus oluliselt alla mõistlikule tootlusele (...) %.

2.2.4 Levira 21.05.2010.a ja 31.05.2010.a kirjad

29.03.2010.a esitas Konkurentsiamet Levirale teabenõude, milles taotleti andmeid analoogedastuse lõppemisel digitaaledastusele kantavate kulude kohta ning kulude mahulise jaotuvuse kohta digitaalvõrkudele ja võrke kasutavatele klientidele. Samuti nõuti prognoose 2010/2011 aasta kohta.

Levira esitas Konkurentsiametile 21.05.2010.a ja 31.05.2010.a kirjadega täiendavat teavet oma hinnakujunduse kohta. Kommenteerides EDTV kaebust juhtis Levira muuhulgas tähelepanu sellele, et pooled on hinna kujunemise tingimustes lepingus kokku leppinud. EDTV sõlmis Leviraga Lepingu, milles on lahti selgitatud teenuse osutamise kulud ja millistest komponentidest teenuse hind lõplikult koosneb. Veelgi enam, Levira poolt osutatav teenuse hind vastab ka Sideameti 12.09.2007.a otsuses sätestatud kohustustele hinna rakendamise osas, sh teenuse hind sõltub otseselt teenuse osutamisega seotud kuludest. Muuhulgas on pooled kokku leppinud, et Leviral on õigus muuta teenuse hinda juhul, kui Levira poolt opereeritud võrkude arv muutub. Juhul, kui aga Levira poolt opereeritavate televõrkude arv väheneb, suureneb ka vastav teenuse hind.

Levira selgitas, et analoogedastuse lõppemisel jaotatakse digitaallevivõrkudele ümber osa seni analoogvõrkudele jaotatud kaudkuludest. Kaudkulude ümberjaotamise tulemusel suureneb digitaallevivõrkude kogukulude summa (...) tuhat krooni ehk (...)% . Nimetatud kaudkulud on esitatud alljärgnevas tabelis:

Ümberjaotatavad otse- ja kaudkulud (tuh.kroonides)

Personalikulud	(...)
Hoonete ja mastide remondi- ja hoolduskulud	(...)
Masinate ja seadmete remondi- ja hoolduskulud	(...)
Elektrienergia, soojus	(...)
Elektrienergia, muu otstarve	(...)
Valvekulud	(...)
Muud tegevuskulud	(...)
Põhivara kulum, seadmed	(...)
Põhivara kulum, hooned	(...)
Põhivara kulum, mastid	(...)

Üld- ja halduskulud	(...)
Muud äriksulud	(...)
Kokku	(...)

Digitaallevi võrkudest saadav tulu moodustas enne 01.04.2011.a hinnatõusu (...) tuhat krooni ja planeeritava (...)%-lise hinnatõusuga moodustaksid tulud (...) tuhat krooni. Seega on hinnatõus (...) tuhat krooni (...-...), mis katab vaid osaliselt digitaalvõrkudele ümberjaotatavaid kulusid ning kulud summas (...) tuhat krooni (...-...) jäävad hinnatõusuga katmata.

Levira müügitulu erinevatelt klientidelt enne ja pärast analoogteenuse lõpetamist prognoositavalt oli järgmine:

Majandusaasta 2010/2011, prognoos

Tele-programm	Ettevõtja poolt aastas tasutud summa 2009/10, tuh kr		Ettevõtja poolt aastas tasutud summa 2010/11, tuh kr (prognoos)		Ettevõtja poolt aastas tasutud summa 2011/12, tuh kr (prognoos)	
	Analoog-teenus	Digitaal-teenus	Analoog-teenus	Digitaal-teenus	Analoog-teenus	Digitaal-teenus
ETV	(...)	(...)	(...)	(...)	-	(...)
ETV2	-	(...)	-	(...)	-	(...)
TV3	(...)	(...)	(...)	(...)	-	(...)
TV6	-	(...)	-			
Kanal2	(...)	(...)	(...)	(...)	-	(...)
Kanal11	-	(...)	-	(...)	-	(...)
EDTV	-	(...)	-	(...)	-	(...)
Kalev Sport/ TV14	-	(...)	-	-	-	-

Levira esitas Konkurentsiametile detailsema selgituse kaudkulude jagamise kohta. Vastavalt hinnakujunduse meetodikale on kuluobjektiks saatja. Üldistatult võib öelda, et igale konkreetsele võrgule jaotuv kaudkulude maht sõltub selles võrgus olevate saatjate arvust. Võrgus Mux1 edastatakse praegu järgmiseid teleprogramme: ETV, ETV2, Kanal 2, TV3, Kanal 11. Võrkudes Mux2 ja Mux3 edastatakse EDTV tasulist paketti ZUUMtv, mis koosneb

24-st teleprogrammist. Levira poolt teenuste hindade arvutamisel kasutatav meetodika näeb ette kulude jaotamise teenustele, klientidele selle sõna otseses mõttes kulusid ei jaotata.

2.2.5 Levira 31.05.2011 kiri

Levira on menetluse kestel esitanud mitmete erinevate kirjadega andmeid oma majandustegevuse kasumlikkuse kohta. Põhiliselt on hilisemate kirjadega varasemalt esitatud andmeid täpsustatud, muuhulgas raamatupidamisandmete hilisema korrigeerimise tõttu. Kõikide nende varasemate kirjade esitamine käesolevas haldusaktis ei ole otstarbekas. Konkurentsiamet lähtub Levira majandustulemuste hindamisel kõige hilisematest s.o 31.05.2011.a esitatud andmetest. Eelnimetatud kirja kohaselt on Levira majandustulemused olnud kokkuvõtlikult alljärgnevad:

Raamatupidamisnäitajate tabel, ülevaade andmetest teenuste lõikes (tuh.krooni)

2007/2008 majandusaasta	Kogu ettevõtte	Ringhäälingu edastusteenused kokku	Analoog- TV	Digitaal -TV	Ülejäänud teenused
Kasumiaruanne					
Müügitulu	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Tegevustulud	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Põhivara kulum	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Ärikasum	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Puhaskasum	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Bilanss					
Käibevara	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Põhivara jääkmaksumus	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Varad kokku	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)

2008/2009 majandusaasta	Kogu ettevõtte	Ringhäälingu edastusteenused kokku	Analoog- TV	Digitaal -TV	Ülejäänud teenused
Kasumiaruanne					
Müügitulu	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Tegevustulud	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Põhivara kulum	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Ärikasum	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Puhaskasum	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Bilanss					
Käibevara	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Põhivara jääkmaksumus	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Varad kokku	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)

2009/2010 majandusaasta					
Kasumiaruanne					
Müügitulu	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Tegevustulud	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Põhivara kulum	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Ärikasum	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Puhaskasum	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Bilanss					
Käibevara	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Põhivara jääkmaksumus	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Varad kokku	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)

2010/2011 majandusaasta					
Kasumiaruanne					
Müügitulu	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Tegevustulud	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Põhivara kulum	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Ärikasum	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Puhaskasum	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Bilanss					
Käibevara	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Põhivara jääkmaksumus	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Varad kokku	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)

2011/2012 majandusaasta prognoos					
Kasumiaruanne					
Müügitulu	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Tegevustulud	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Põhivara kulum	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Ärikasum	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Puhaskasum	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Bilanss					
Käibevara	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Põhivara jääkmaksumus	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Varad kokku	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)

3. Õiguslik hinnang

3.1 Kaubaturu piiritlemine

KonkS § 3 lg 1 kohaselt on hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

KonkS § 13 lg 1 kohaselt omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi omamist eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevale ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

Ringhäälingu teenust on tehniliselt võimalik osutada mitmel erineval viisil, kasutades erinevaid tehnilisi lahendusi. Levira osutab televisiooniteenuse ringhäälingu teenust ainsa ettevõtjana Eestis maapealse ringhäälingu võrgu kaudu, mis hõlmab mastide ja saatjate kogumit. Lisaks on teenust võimalik osutada kaabellevivõrkude, satelliitlevivõrkude ja lairibavõrkude (IPTV) kaudu. Nende erinevate tehniliste lahenduste kättesaadavus ja ka hinnakujundus on märkimisväärselt erinev. Kaabellevi- ja lairibavõrkude kaudu on teenust võimalik osutada üldjuhul üksnes tiheasustuspiirkondades, suures osas Eestist ei ole sel viisil osutatav teenus kättesaadav. Maapealse ringhäälingu võrgu ja satelliitlevivõrgu kaudu on teenust võimalik osutada kogu Eesti territooriumi piirides.

Lisaks kättesaadavusele eristab erineval viisil osutatavaid teenuseid ka nende hinnakujundus. Televisiooniteenuste ringhäälingu teenusest saavad kasu ühelt poolt televisiooniprogrammi tootjad ning teiselt poolt lõpptarbijaid. Erinevad teenuse osutajad kasutavad erinevaid kombinatsioone eelnimetatud kahe isikute grupi tasustamisest. Kaabellevi, satelliitlevi ja lairibavõrkude kaudu ringhäälingu teenuse osutajad küsivad tasu alati lõpptarbijatelt (näiteks Starmani kaabellevi pakettides alates 7.99 eurot koos kaabellevi väikseima paketi (20 kanalit) eest kuni 19.99 eurot koos suurima paketi (80 kanalit) korral), kusjuures need ringhäälingu teenuse osutajad maksavad ise üldjuhul televisiooniteenuse osutajale (saadete ja programmide tootjatele) tasu selle eest, et viimane võimaldab televisiooniteenuste edastamist.

Maapealse ringhäälinguvõrgu kaudu televisiooniteenuste ringhäälingu teenuse osutaja (s.o. Levira) puhul on tasustamine vastupidine – teenuse eest maksavad tasu televisiooniteenuse osutajad ise ning ainult ERR, Kanal 2 ja TV3 programmide tarbijale on nende vaatamine tasuta. Erandiks on siinkohal EDTV poolt osutatav teenus.

Konkurentsiameti hinnangul sõltub televisiooniteenuse ringhäälingu teenuse osutamise erinevate tehniliste viiside valik ja omavaheline asendatavus televisiooniteenuse osutaja seisukohalt sellest, milline on nende viiside omavaheline asendatavus lõpptarbijaja seisukohalt. Televisiooniteenuse osutaja eesmärgiks on saavutada televisiooniteenuse kättesaadavus võimalikult laiale lõpptarbijate ringile ning selleks on kasutatavad üksnes need lahendused,

mis sobivad lõpptarbijatele. Eelnimetatud põhjusel on Konkurentsiamet alljärgnevalt analüüsinud ringhäälinguteenuse erinevate tehniliste viiside asendatavust, arvestades seejuures tarbija seisukohta.

Erinevalt Levira poolt osutatavast maapealse ringhäälinguvõrgu kaudu osutatavast ringhäälingu teenusest on kaabellevi- ja lairibavõrkude kaudu teenust võimalik osutada üldjuhul ainult tiheasustuspriirkondades ja suures osas Eestist ei ole sellistel viisidel osutatav teenus kättesaadav. Seega on tarbijate grupid, eeskätt maapiirkondades elavad lõpptarbijad, kellele pole kaabellevi- ja lairibavõrkude kaudu televisiooniteenuste ringhäälingu teenus kättesaadav ning televisiooniteenuse osutajatel ei ole nimetatud võrke kasutades võimalik nende tarbijateni oma saadete ja programmidega jõuda. Eelmärgitud põhjusel ei ole kaabellevi- ja lairibavõrkude kaudu edastav teenus olulisel määral asendatav maapealse ringhäälingu teenusega, mistõttu neid ei ole võimalik lugeda samal kaubaturul asetsetavateks ja käibivateks. Seda seisukohta on Konkurentsiamet kinnitanud 05.04.2011.a otsuses nr 8-3-12/11-001 punktis 3.3.4.1³, mille kohaselt geograafiline katvusala on IPTV ja kaabellevivõrkude puhul märkimisväärselt väiksem maapealse ringhäälinguvõrguga võrreldes, piirdudes peamiselt vaid tiheasustuspriirkondadega. Elanikkonna hõreda asustustiheduse tõttu ei saa eeldada, et lähema kolme aasta perspektiivis toimuks fikseeritud ringhäälinguvõrkude katvusala oluline laienemine, kuna see ei ole majanduslikult tasuv.

Lisaks on kaabellevi- ja lairibavõrgu kaudu edastatav teenus erinevalt maapealse ringhäälinguvõrgu kaudu osutatavast teenusest lõpptarbijale tasuline, mistõttu konkurentsiolekord on ka selles osas kardinaalselt erinev. Konkurentsiamet on neid põhjuseid, miks maapealse ringhäälinguvõrgu kaudu osutatav teenus asetseb erinevate hinnakujunduse tingimuste tõttu erineval kaubaturul, selgitanud edaspidi satelliitlevivõrgu näite varal. Selles näites esitatud kaalutlused kehtivad ka kaabellevi- ja lairibavõrkude puhul.

Geograafilise katvuse seisukohalt on Levira poolt maapealse ringhäälinguvõrgu kaudu osutatav teenus praktiliselt samaväärne satelliitlevivõrgu abil osutatava teenusega. Need kaks teenust pole aga võrreldavad ega samaväärsed hinnakujunduse seisukohalt. Kui Levira poolt osutatav maapealse ringhäälinguvõrgu kaudu osutatav teenus on vabakanalite osas tarbijale tasuta, siis satelliitlevivõrgu kaudu osutatav teenus on tasuline. Konkurentsiameti hinnangul toetab kahe teenuse suur hinnavahe tarbija seisukohalt nende erinevatele kaubaturgudele paigutamist. Olukorras, kus üks teenus on tarbijale tasuta ja teine tasuline, peavad nende teenuste omadused olema tarbija seisukohalt märkimisväärselt erinevad, sest vastupidisel juhul tarbiks tarbijad üksnes tasuta teenust. Selleks, et määrata millisele kaubaturule toode või teenus kuulub, kasutatakse konkurentsioiguses kaupade asendatavuse määramisel SSNIP testi. SSNIP testi kohaselt, kui ühe toote hinda tõsta umbes 5 kuni 10% ja seetõttu ostjad asuks ostma teist samaliigilist toodet, siis loetakse need tooted asendatavaks ja seega ühele kaubaturule kuuluvaks⁴. Kui aga ostjad ei hakkaks sellise hinnatõusu tulemusena ostma teist

---

³ http://www.konkurentsiamet.ee/public/Aprill_2011_T18_otsus.pdf

⁴ Komisjoni teatis asjaomase turu mõiste kohta ühenduse konkurentsioiguses, ELT C 372, 09/12/1997 Lk 0005-0013, punktid 15-19

toodet, asuvad vaadeldavad tooted erinevatel kaubaturgudel. Maapealse ringhäälinguvõrgu ja satelliitlevivõrgu kaudu osutatavate teenuste suur hinnavahe näitab, SSNIP testis kasutatavat 5-10%-list hinnaerinevust arvestades, et need ei asu samal kaubaturul. Konkurentsiamet täheldab samas, et kuigi satelliitlevivõrgu kaudu osutatav teenus on tasuline, sisaldab see lisaks maapealse ringhäälinguvõrgu kaudu tarbijatele tasuta edastatavatele Eesti telekanalitele täiendavalt paljusid välismaiseid kanaleid ja ka mitut eestimaist (Kanal 11, Kanal 12, TV6 jne) või eestikeelsete subtiitritega kanalit (nt FoxLife). Tarbija, kes vahetab maapealse ringhäälinguvõrgu teenuse satelliitlevivõrgu kaudu osutatava teenuse vastu, ei ole seega mitte asendanud üht teenust teisega (selle mõiste konkurentsioiguslikus tähenduses), vaid hoopis muutnud oma tarbimisharjumusi, asudes tarbima kallimat, kuid oma sisult oluliselt mahukamat ja mitmekülgsemat teenust.

Satelliitlevivõrgu kaudu osutatava teenuse kasutamist võib teatud olukordades piirata ka võimaluste puudumine selleks vajaliku paraboolantenni paigaldamiseks (nt osades korterelamutes). Sellise paraboolantenni maksumus on ka üldjuhul oluliselt suurem, kui maapealse ringhäälinguvõrgu kaudu osutatava teenuse jaoks vajalik tavaantenn. Konkurentsiamet järeltab eeltoodu põhjal, et satelliitlevivõrgu kaudu osutatav teenus ei käibi samal kaubaturul maapealse ringhäälinguvõrgu kaudu osutatava teenusega. Kuigi mõlema teenuse abil on iseenesest võimalik vaadata Eesti vabakanaleid, siis on nende hinnakujundus ning pakutavate kanalite hulk niivõrd erinev, et tegemist on ääriselt täiesti erinevate toodetega. Seda seisukohta on Konkurentsiamet kinnitanud 05.04.2011.a otsuses nr 8-3-12/11-001 punktis 3.3.4.1⁵, mille kohaselt vaba juurdepääsuga televisiooniringhäälingus ei ole alternatiivsed ringhäälingu edastamise platvormid nõudlusepoolselt asendatavad maapealse ringhäälinguga.

Eeltoodu põhjal saab järeltaba, et maapealse ringhäälinguvõrgu kaudu osutatav televisioonia teenuse ringhäälingu teenus moodustab eraldiseisva kaubaturu, mis on geograafiliselt piiritletud Eesti territooriumiga.

3.2 Levira seisund kaubaturul

KonkS § 13 lg 1 kohaselt omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi omamist eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevale ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

Konkurentsiamet on oma varasemates otsustes asunud seisukohale, et Levira omab märkimisväärset turujõudu. Vastavalt elektroonilise side seadusele on Sideamet 12.09.2007.a otsusega nr J.1-45/07/16 tunnistanud Levira märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks

---

⁵ http://www.konkurentsiamet.ee/public/Aprill_2011_T18_otsus.pdf

ringhäälingu edastamise hulgiturul (turg 18) ning talle kehtestati seaduse § 50 lg 1 punktis 7 sätestatud kulude kandmise ja hinnakontrolliga seotud kohustused. Konkurentsiamet on 05.04.2011.a otsusega nr 8.3.12/11-001 kehtestanud Levirale elektroonilise side ettevõtjatele teenuse osutamisel jätkuvalt samasisulised kohustused. Arvestades antud juhtumi asjaolusid ja kogutud teavet, ei näe Konkurentsiamet põhjust eelviidatud otsuses sisalduva seisukoha muutmiseks.

Levira turujõule hinnangu andmisel omab selgelt kõige kaalukamat tähtsust asjaolu, et tal on ainsa ettevõtjana maapealse ringhäälinguvõrgu kaudu osutatava televisiooniteenuse ringhäälingu teenuse osutamiseks vajalik kogu Eestit kattev mastide kogum. Levira on ainus Eestis tegutsev ettevõtja, kes osutab maapealset televisiooniteenuse ringhäälingu teenust.

Kuigi jaanuaris 2011.a läbiviidud kolme multipleksi sagedusloa väljastamise konkursi võitjaks tunnistati Tehnilise Järelevalve Ameti 04.02.2011.a käskkirjaga Starman, leppis Starman pärast konkursi võitu Leviraga kokku võrkude rajamises Levira mastide baasil ning samuti lepiti kokku, et (...). Seega on Levira faktiliselt jäänud Eesti ainsaks ettevõtjaks, kes osutab maapealse televisiooniteenuse ringhäälingu teenust. Asjaolu, et Starman ei rajanud oma võrku Levirast sõltumatult, pigem kinnitab järeldust, et potentsiaalselt konkurendil oleks seda äärmiselt kulukas teha.

Konkurentsiamet leiab, et 100%-list turuosa omav ettevõtja omab igal juhul turgu valitsevat seisundit. 100%-list turuosa loetakse konkurentsioiguses kaalukaks tõendiks turgu valitseva seisundi olemasolu kohta. Euroopa Kohus on kaasuses Hoffmann–La Roche vs Komisjon (Euroopa Kohtu 13.02.1979.a otsus kohtuasjas nr 85/76 p 41) leidnud, et kuigi turuosa tähtsus võib kõikuda turgude lõikes, saab asuda põhjendatud seisukohale, et väga suured turuosad tõendavad iseenesest turgu valitseva seisundi olemasolu, välja arvatud erandlike asjaolude esinemisel. Ettevõtja, kes omab väga suurt turuosa, mis püsib teatud aja jooksul tema tootmismahu ja pakkumise suuruse tõttu, ning seejuures oluliselt väiksemate turuosadega ettevõtjad ei ole võimelised kiiresti rahuldama selliste ostjate nõudlust, kes soovivad loobuda suure turuosaga ettevõtja tarnetest, on oma turuosa tõttu sedavõrd tugev, et ta muutub möödapääsmatuks kaubanduspartneriks ning selline seisund tagab talle suhteliselt pikaks ajaks vähemalt sellise tegevusevabaduse, mis on iseloomulik turgu valitsevale seisundile. Seega, Levira omab maapealse ringhäälinguvõrgu kaudu osutatava teenuse kaubaturul turgu valitsevat seisundit oma 100%-lise turuosa tõttu.

Kuigi 100%-lise turuosa korral on ei saa turgu valitseva seisundi puudumist põhjendada pelgalt potentsiaalse konkurentsiga, esitab Konkurentsiamet alljärgnevalt oma kommentaarid Levira vastavasisuliste väidete kohta. Levira on viidanud, justkui võiks maapealset teenust osutada ka teisi maste kasutades olukorras, kus talle kuuluvad keskmisest kõrgemad mastid. Levira leiab, et üle 100 meetriste mastide kõrgusnõue kehtis ainult analooglevi korral ja ei ole asjakohane digitaallevi. Digitaallevi peab Levira optimaalseimaks 80-150 meetriste mastide kasutamist ja just mobiilsidemastide kasutamist.

Konkurentsiamet peab madalate nt mobiilimastide baasil kogu Eesti territooriumi katva televisiooniprogrammide edastamiseks võrgu väljaehitamist ja samasageduslike saatjate

kasutamist nii tehniliselt kui ka äriliselt niivõrd keeruliseks ettevõtmiseks, et selline teoreetiline võimalus ei avalda Levirale märkimisväärselt konkurentsipurvet.

Sarnaselt 05.04.2011.a otsuses nr „8.3.12/11-001 AS Levira tunnistamine märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks ringhäälingu edastamise turul“ sisalduvatele järeldustele, tuleb ka antud juhtumisel asuda seisukohale, et maapealse ringhäälingu edastamise teenuse osutamiseks ei ole otstarbekas kasutada madalamaid sidemaste kui 100 meetrit, kuna:

- madalamad mastid võimaldavad väiksemat leviala;
- kõrge mastiga võrreldes kulub sama pindalaga leviala loomiseks rohkem maste, mis omakorda nõuab rohkem saatjaid ja seega ka rohkem kulusid ringhäälingu edastamise püsiliinide soetamisele ja haldamisele;
- rohkem saatjaid tähendab kordades keerulisemat sagedusplaneeringut, kuna saatjad ei saa töötada samadel sagedustel.

Lisaks, enamiku madalate mastide puhul (alla 100 meetri, peamiselt mobiilsidemastid) selline teenuse osutamiseks vajalik tehniline valmidus puudub, kuna need mastid on projekteeritud ja ehitatud mobiilsideteenuse pakkumiseks ning nende puhul ei ole enamasti arvestatud ringhäälingu vajadustega eriti võimsate saatjate osas (energiavarustus, antenn, püsiühendus). Mobiiltelefonivõrgu mastide vahelised raadiolinkühendused ei sobi piiratud mahu tõttu televisiooni programmide edastamiseks. Alla 100-meetrised mastid ja kõrghooned sobivad eelkõige kohalikke raadioringhäälingu programme edastavatele raadiojaamadele.

Digitaallevi võrke on kahte tüüpi: ühesageduslikud (SFN) ja mitmesageduslikud (MFN). SFN on võimalik rajada väikese võimsusega saatjate paigaldamisega madalamatesse mastidesse, kuid see oleks märgatavalt kallim kui MFN võrgu rajamine. Levira on rajanud oma võrgud paigaldades võimsaid saatjaid temale kuuluvatesse kõrgetesse mastidesse. Samasageduslikke saatjaid saab kasutada ainult põhisaatjate täiendusena 100%-lise vabalevi tagamiseks Eesti territooriumil.

Juhul kui uus võrk ehitataks mobiilmastide baasil, peaksid tarbijad paigaldama selle võrgu kaudu edastatava ringhäälinguteenuse kasutamisel signaali ja programmide vastuvõtmiseks uue antenni, sest Levira mastidele suunatud antenni pole sel eesmärgil võimalik kasutada. Loomulikult on võimalik ka vana, Levira mastile suunatud antenn ümber suunata, kuid sel juhul ei näeks tarbija enam Levira poolt edastatavat signaali. See asjaolu aga teeb uue võrguga turule sisenemise veelgi keerulisemaks.

Ringhäälinguteenuse edastamiseks sobivad kõrged mastid kuuluvad Eestis põhiosas Levirale. Leviral on üle 100 m kõrguseid teleprogrammide edastamiseks sobivaid maste 13, kusjuures neist 7 masti kõrgusega 199-349 ja ülejäänud kõrgusega 103-119. Teistel ettevõtjatel on veel kokku 6 üle 100 m masti, mis aga oma asukoha ja väikese arvukuse tõttu ei ole eraldi võttes piisavad üleriigilise uue võrgu väljaehitamiseks. Levira kõrgetel mastidel on optimaalne asukoht, mis võimaldab suuremat leviala. Lisaks on mastid kujundatud ringhäälingu seadmete tarvis, st seadmete kohad on mastis ette valmistatud ning kasutada saab erineva suuruse ja voolutarbega seadmeid. Seega omab Levira ainsat maapealset ringhäälingu teenuse osutamiseks sobilikku võrgustikku Eestis ning alternatiivsete võrkude ehitamine sel eesmärgil on tehniliselt ja äriliselt niivõrd keeruline, et seda võimalust ei saa pidada arvestatavaks

potentsiaalseks konkurentsiks. Nagu oli ka eelnevalt märgitud, ei ole potentsiaalse konkurentsi küsimus Levira turujõu hindamisel otsustava tähtsusega, kuivõrd ta omab kaubaturul 100%-list turuosa.

Konkurentsiamet leiab kokkuvõtvalt eeltoodu põhjal, et Levira vastuväited turu piiritlemise kohta ja seisukohad leviplatvormide asendatavuse osas ei ole põhjendatud ja Levira on maapealse ringhäälinguvõrgu kaudu televisiooni ringhäälinguteenuse kaubaturul käsitletav KonkS § 13 lg 1 kohaselt turgu valitseva ettevõtjana.

Konkurentsiamet peab Levira turgu valitseva seisundi osas vajalikuks täpsustada ka neid ostjate gruppe, kelle osas on turgu valitsev seisund tuvastatud. Pidades silmas kaubaturu määratluses tehtud järeldusi, omas Levira turgu valitsevat seisundit televisiooniteenust osutavate ettevõtjate suhtes, kes toodavad selliseid programme, mis on ette nähtud tarbijatele tasuta edastamiseks maapealse ringhäälinguvõrgu kaudu (ERR, Kanal 2, TV3). Neile ettevõtjatele ei ole teistel tehnilistel lahendustel põhinev teenus asendatav, sest sel juhul oleks teenus lõpptarbijatele tasuline. Samas võib olukord olla erinev EDTV osas, kelle ärimudel on teiste teenuse ostjatega võrreldes oluliselt erinev. Nimelt, EDTV poolt osutatav teenus ZUUMtv on tarbijatele tasuline, kuigi seda osutatakse Levira maapealse ringhäälinguvõrgu kaudu. Samasuguse geograafilise katvusega tasulist teenust on vähemalt tehniliselt võimalik osutada ka satelliitvõrgu kaudu. Teisalt, satelliitvõrku üleminekuks peavad tarbijad investeringuid tegema (mh soetama paraboolantenni) ja ka satelliitvõrgu vahendusel teenust pakkuvate ettevõtjate hinnakujundus jms võib lähtuda oluliselt erinevatest kaalutlustest. Seega, satelliitvõrgu kaudu osutatav teenus võib, aga ei pruugi olla asendatav tarbijatele tasulist teenust pakkuvatele ettevõtjatele nagu EDTV. Arvestades asjaoluga, et EDTV on oma taotluse tagasi võtnud, jätab Konkurentsiamet selle küsimuse lahtiseks. Levira hinnakujundusele hinnangu andmiseks ei ole see küsimus oluline, sest Levira ei ole oma hinnakujunduses eristanud teenust kasutavaid kliente sõltuvalt sellest, millise ärimudeli alusel need tegutsevad ja millisel viisil tarbijatelt tasu küsivad. Seetõttu annab Konkurentsiamet hinnangu Levira hinnakujundusele tervikuna.

3.3. Ebaõiglane hinnakujundus

KonkS § 16 kohaselt on turgu valitseval ettevõtjal keelatud oma seisundi otsene või kaudne kuritarvitamine kaubaturul. § 16 p 1 keelab turgu valitseva ettevõtja poolt otsese või kaudsete ebaõiglaste ostu- või müügihindade või muude ebaõiglast äritingimuste kehtestamise.

Euroopa Kohus on 14. veebruari 1978.a otsuses kohtuasjas 27/76 („United Brands“) punktides 248-252 leidnud, et turgu valitsevas seisundis ettevõtja poolt otseselt või kaudselt ebaõiglaste ostu- või müügihindade dikteerimine on kuritarvitamine, mille vastu võib asutamislepingu artikli 86 (käesoleval ajal Euroopa Liidu toimimise lepingu art 102) alusel meetmeid võtta. Seetõttu on soovitatav uurida, kas turgu valitsevas seisundis olev ettevõtja on sellest seisundist tulenevaid eeliseid kasutanud kasumi saamiseks, mida tal ei oleks olnud

võimalik saada tavapärase ja piisavalt tõhusa konkurentsi tingimustes. Sellisel juhul oleks liiga kõrge hinna nõudmine, millel puudub loogiline side tarnitud toote majandusliku väärtusega, turgu valitseva seisundi kuritarvitamine. Liiga kõrge hinna võiks muuhulgas objektiivselt kindlaks määrata, kui seda oleks võimalik arvutada kõnealuse toote müügihinna tema omahinnaga võrreldes, sellest võrdlusest ilmneks, kui suur on selle toote kasumimarginaal.

Riigikohus on 18.12.2002.a otsuses asjas nr 3-3-1-66-02 punktides 25-29 samalaadselt leidnud, et „ebaõiglase hinnakujunduse tingimus“ on määratlemata õigusmõiste. Seaduses määratlemata õigusmõistete kasutamisega kaasneb täitevvõimu asutuse kaalutusõigus (diskretsioon) nende sisustamiseks ja tõlgendamiseks. Kohus märkis edasi, et Konkurentsiamet on oma ettekirjutuses võtnud aluseks kasumi mõõdukusest lähtuva analüüsi. Riigikohus ei näe alust kahelda selle analüüsi põhimõttelises sobivuses ebaõiglase hinnakujunduse tuvastamisel. Turgu valitseva ettevõtja poolt kehtestatud hind, mis ei ole mõistlikus vahekorras teenuse majandusliku väärtusega, on ebaõiglane. Teenuse majanduslik väärtus on omakorda seotud teenuse osutamiseks vajalike kuludega. Seega võib Riigikohtu järelduste põhjal hinna ebaõiglust kinnitada ka see, et ettevõtjal ei oleks turgu valitseva positsioonita tõenäoliselt võimalik vaidlusaluse hinnaga tooteid või teenuseid müüa. Riigikohus nõustus, et turgu valitseva ettevõtja poolt teenitava kasumi võrdlus majanduses keskmiselt, samuti teiste riikide analoogistel, kuid konkurentsipiiranguteta turgudel teenitava kasumiga, võib olla üks võimalik kriteerium teenuse eest võetavas tasus kajastuva kasumi põhjendatuse hindamisel. Seejuures tuleb arvestada, et mida väiksem on antud sektoris investeeringutega kaasnev risk, seda väiksem kasum saab olla õigustatud.“

Eeltoodust tuleneb, et Konkurentsiamet peab Levira hinnakujunduse hindamisel selgitama, kas see on mõistlikus vahekorras Levira poolt osutatava teenuse majandusliku väärtusega. Selleks tuleb selgitada, kas Levira on teeninud kasumit, mida tal ei oleks olnud võimalik saada tavapärase ja piisavalt tõhusa konkurentsi tingimustes.

Majandusteaduses on palju erinevaid meetodeid, kuidas ettevõtja kasumlikkust hinnata. Konkurentsiamet peab arvestades kohtute poolt eelpool esitatud seisukohti kõige objektiivsemaks viisiks Levira investeeringute ja kasumi suhete hindamist. Majandusteooria kohaselt on investorid valmis investeerima üksnes juhul, kui ettevõtja suudab toota antud riskitaseme juures minimaalselt vajalikuks peetaval määral kasumit. Kui ettevõtjad teenivad sellel tegevusalal nimetatud minimaalselt vajalikust määrast rohkem kasumit, suurenevad investeeringud sellesse tegevusalasse, mille tulemusena suureneb pakkumine (ehk tiheneb konkurents), hinnad alanevad ning kasumlikkus alaneb tagasi investeerimiseks vajalikule minimaalsele tasemele. Seega, konkureerivatele turgudel on kasumlikkus alati liikumas sellise taseme suunas, kus ettevõtja suudab toota antud riskitaseme ja investeeringute suuruse juures minimaalselt vajalikuks peetaval määral kasumit. Kui turgu valitseva ettevõtja kasumlikkus on sellest tasemest kõrgem, siis järelikult ei ole see omane konkureerivatele turgudele ning tegemist võib olla ebaõiglase hinnakujundusega. Lähtudes eeltoodust, peab Konkurentsiamet Levira hinnakujunduse hindamisel selgitama esmalt, milline on konkureerivale turule omane

kasumlikkus antud riskitaseme juures (ehk WACC) ning teiseks, kas Levira tegelik kasumlikkus on seda ületanud.

3.3.1 WACC

Konkurentsiamet lähtub käesoleval juhul Levira tegevusele hinnangu andmisel Konkurentsiameti sideteenistuse poolt määratletud 13,5%-lisest WACC-st. Nimetatud 13,5%-line WACC on määratletud eriregulatsiooni otsustest lähtuvalt. Eriregulatsiooni käigus määratletava WACC-i sisuliseks eesmärgiks on samuti hinnata, milline oleks õiglane kasumlikkus antud riskitaseme juures, mistõttu ei näe Konkurentsiamet põhjust kahelda, et Konkurentsiseaduse § 16 p 1 raames määratav WACC kujuneks erinevaks.

Nimetatud WACC on oluliselt kõrgem, kui paljudes teistes Konkurentsiameti hinnaregulatsioonile allutatud sektorites (n. energeetika, veemajandus) kasutatav WACC. Viimasel aastal on see jäänud suurusjärku 7-8%. Konkurentsiamet leiab, et Levirale kõrgema WACC-i lubamine on põhjendatud sellega, et ta tegutseb mõnevõrra riskantsemal tegevusalal. Kui näiteks veesektoris võib suhteliselt kindlalt prognoosida, et nõudlus vee ja kanalisatsiooni järele nähtavas tulevikus drastiliselt ei muutu, siis elektroonilise side sektoris on tehnilise progressi areng raskemini ennustatav. Selline määramatus tuleviku suhtes põhjendab ka kõrgemat riskipreemiat.

Isegi kui püstitada küsimus, kas konkurentsiseaduse alusel määratav Levira WACC peaks ka tegevusala kõrgemat riski arvestades olema madalam, kui eriregulatsiooni alusel kehtestatud suhteliselt kõrge 13,5%-line WACC, ei pea Konkurentsiamet võimalikuks antud juhul konkurentsiseadust kohaldada. Konkurentsiseadus üldseadusena ei kuulu WACC-i suuruse määramise osas kohaldamisele, kui eriseaduse kohaselt määratav WACC kujuneb ettevõtjale soodsamaks. Konkurentsiamet on andnud Levirale varem selge sõnumi, et kuni 13,5%-lise WACC-i teenimine on põhjendatud ning hiljem teistsuguse seisukoha võtmine rikuks ettevõtja õiguskindlust.

Olles kindlaks määranud WACC-i, tuleb KonkS § 16 p 1 kohaldamisel järgmise sammuna selgitada, kas Levira poolt tegelikult teenitud kasum on sellest suurem või väiksem. Konkurentsiamet on analüüsinud majandusaastate 2007/2008 kuni 2011/2012 (viimane aasta on prognoos) andmeid. Vaadeldav periood hõlmab paralleelredastuse perioodi ning ühte aastat enne ja kahte pärast seda.

3.3.2 Varade väärtuse ümberhindamine

Levira on ise Konkurentsiametile esitatud seisukohtades leidnud, et vaadeldava nelja majandusaasta varade tootlus vastavalt raamatupidamisandmetele (ROA) on olnud vastavalt (...)% , (...)% , (...)% ja (...)% . Seega, raamatupidamisandmete kohaselt on (...) Levira leidis

samas, et tema kasumlikkuse hindamisel ei ole korrektne lähtuda varade raamatupidamislikust väärtusest. Levira põhivara kulum on vaadeldaval perioodil vähenenud, sest aastatel 1995-2002 soetatud TV- ja raadio saateseadmete kasutusaeg (amortiseerimise periood) raamatupidamisarvestuses hakkas lõppema alates 2004. aastast. Samas on need seadmed tegelikkuses teenuste osutamisel kasutuses ning seega peegeldab raamatupidamisarvestus antud juhul teenuse olemust majanduslikust sisust erinevalt. Levira esitas Konkurentsiametile ka arvutused kasumlikkuse kohta, mis lähtusid põhivara korrigeeritud väärtusest. Nende arvutuste kohaselt oleks ROA vaadeldaval perioodil olnud (...)% , (...)% , (...)% ja (...)%.

Konkurentsiamet ei nõustu Levira seisukohaga, et varade väärtust tuleb hinnata lähtudes nende ümberhinnatud väärtusest ja mitte raamatupidamislikust väärtusest. Levira on õigustatud saama varadelt niipalju tulu, kui ta on nendesse investeringuid teinud. Kui õigustada suuremat kasumit sellega, et vara väärtus on suurem, kui tema raamatupidamislik väärtus, siis selle tulemusena teeniks Levira lisakasumit ilma selleks investeringuid tegemata. Näiteks, kui Levira kulutab mingi vara soetamiseks 10 mln eurot, siis eelpool määratud WACC-i kohaselt oleks tal õigus teenida selle arvelt 1,35 mln eurot kasumit. Levira on selle lihtsustatud näite kontekstis piltlikult öeldes asunud seisukohale, et vara tegelik väärtus on 20 mln eurot, mistõttu tal oleks justkui õigus teenida 2,7 mln eurot kasumit. Sellisel juhul teeniks Levira 1,35 mln eurot lisakasumit ilma selleks midagi investeerimata. Konkurentsiameti hinnangul oleks selline hinnakujundus turgu valitseva ettevõtja poolt ebaõiglane ja kunstlik.

Konkureerivatel turgudel võib tõepoolest mõnel üksikul pikka aega tagasi soetatud vara kasutaval ettevõtjal olla võimalik lõigata kasu sellest, et turg lähtub hinnakujunduses pigem uute ja kallimate varade soetusmaksimumusest. Kui enamus ettevõtjaid, kes turul tegutsevad, omavad uusi tootmiseseadmeid ja arvestavad oma hinnakujunduses suure kulumiga ning oodatava kasumiga, siis üksiku pikka aega tagasi tootmiseseadme soetanud ettevõtja kulum ja minimaalne kasumiootus on tõepoolest väiksem, mistõttu ta võib kasutada võimalust lisakasumi teenimiseks. Selline olukord rajaneb aga eeldusel, et vanemat vara kasutav ettevõtja ei oma turuhinnale märkimisväärset mõju ning hinnataseme määravad põhiliselt uusi varasid kasutavad ettevõtjad. On ilmne, et selline eeldus Levira kui turgu valitseva ettevõtja suhtes ei kehti. Maapealse ringhäälinguteenuse osutamisega seonduv moodustabki sisuliselt kogu antud turu. Levira poolt kasutatavad varad on tema enda väidete kohaselt pigem vanad ja käesolevaks hetkeks on nende raamatupidamislik jääkväärtus alla nende uuendamiseväärtuse. Ei ole ühtegi olulist põhjust arvata, et konkureerival turul, kus põhiliselt tegutsevad vanu varasid kasutavad ettevõtjad, kujuneks hinnad muude tingimuste samaks jäädes selliseks, nagu see oleks uusi ja kallimaid varasid kasutavate ettevõtjate puhul. Konkurentsiamet leiab, et Levira varade raamatupidamislik jääkväärtus on seega sobiv alus tema kasumlikkuse hindamiseks ning mingitest muudest korrigeeritud väärtustest lähtumine annaks olukorrast moonutatud pildi.

Analoogiliselt eeltooduga ei ole Konkurentsiamet nõus ka väitega, justkui põhjendaks varade kõrgem tegelik väärtus suuremat kulumit. Vara raamatupidamisliku amortiseerimise eesmärgiks on kanda selle soetamisväärtus vara kasuliku eluea jooksul kuludesse. Lihtsa näitena võib tuua olukorra, kui osta 10 mln eurot maksev vara, mille kasulik eluiga on 10

aastat, siis lineaarse amortiseerimise korral arvestatakse selle vara kulumina aastas 1 mln eurot. Levira on kahtlemata õigustatud arvestama vara soetusmaksumuse kulumit, mida ta antud juhul on ka teinud. Levira väidetest tuleneb loogiliselt, et varade amortisatsiooniperiood on olnud lühem, kui nende kasulik eluiga. Eeltoodud näite varal, 10 mln eurot maksva vara amortisatsiooniperioodiks on kasulikuks elueaks oleva 10 aasta asemel määratud 5 aastat ning iga-aastaseks kulumiks seega 2 mln krooni. Sellisel juhul on ettevõtja viiendaks aastaks juba kulumi, milleks tal õigus on, raamatupidamislikult arvestanud. Alates aastast 6 on vara raamatupidamislik väärtus 0 ehk tõepoolest alla selle tegeliku väärtuse ning ka kulum on seetõttu 0. See tõsiasi aga ei õigusta ettevõtjat kunstlikult kulumit uuesti arvestama hakata, sest sellisel juhul võtaks ta oma klientidelt kulumit ulatuses tasu juba teist korda. Konkurentsiamet leiab, et turgu valitseva ettevõtja puhul pole selline tegevus kindlasti põhjendatud. Isegi kui hilisemal perioodil on raamatupidamislik kulum vara tegelikku väärtust arvestades liiga madal, siis seda kompenseerib asjaolu, et varasemal perioodil oli kulum liiga kõrge, sest vara amortisatsiooniperiood oli liiga madal.

Konkurentsiamet arvestab ka seda, et Eestis lähtutakse hinnaregulatsioonis läbivalt varade raamatupidamislikust väärtusest ning Levira poolt silmas peetud lähenemist ei kasutata.

Kokkuvõtvalt otsustab Konkurentsiamet edaspidises analüüsis lähtuda Levira varade raamatupidamislikust väärtusest ning jätta Levira argumendid varade korrigeeritud väärtuse kohta kõrvale. Edaspidise analüüsi aluseks tuleb seega võtta alljärgnevad põhivara väärtused (tuh kr):

	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Põhivara jääkmaksumus	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)

3.3.3 Käibevara arvestus

Konkurentsiamet tõdes, et Levira varade hulgas on eelkõige hilisematel majandusaastatel ebaproportsionaalselt suur osakaal käibevaradel. Näiteks 2009/2010 majandusaastal moodustasid käibevarad televisiooniteenuse ringhäälingu teenuse osas tervelt (...) tuhat krooni ehk (...)% varadest ja (...)% käibest. Seejuures moodustas käibevarast 2009/2010 majandusaasta aruande kohaselt (...)% raha ja pangakontod. Ettevõtja vajab käibevarasid oma igapäevase majandustegevuse finantseerimiseks, kuid Levira käibevarade maht on selleks ilmselgelt tarbetult suur. Konkureerival turul ei hoiaks ratsionaalselt käituv ettevõtja käibevarasid tasemel, mis läheneks aastasele käibe, sest vastupidisel juhul oleks tegemist ebaefektiivse majandustegevusega. Riigikohus on 18.12.2002.a otsuses asja nr 3-3-1-66-02 p-s 26 leidnud, et „turgu valitseva ettevõtja tarbijatelt ei ole õiglane nõuda ka ebaefektiivse majandamisega kaasnevate lisakulude kandmist. Kulutus on põhjendatud, kui ta on tegelikult kantud ja vajalik teenuse osutamiseks.“ Riigikohtu otsusest tuleneb, et Levira kliendid ei pea täiendavalt tasuma põhjendamatult suure käibevara mahu pealt. Kuna tarbetult suurte summa

käibevarade pealt kasumi arvestamine ei ole õiglane, tuleb Levira majandustulemuste analüüsimisel lähtuda sellisest käibevara mahust, mis on põhjendatud. Konkurentsiamet arvestab hinnaregulatsioonis, et käibevara moodustab ettevõtja käibest 5%. Sarnane meetodika on rakendatud näiteks elektrituruseaduse alusel Konkurentsiameti poolt võrgutasude arvutamise meetodikas⁶. Samuti kehtestas Konkurentsiamet sidesektori märkimisväärse turujõuga ettevõtjale käibekapitali arvestamise meetodikas piirangu, kus põhjendatud tulukuse arvestamisel ei tohi kaasata rohkem kui 5% teenuse majandusaasta netokäibest, leides, et selline meetodika on põhjendatud ja otstarbeks ning tagab märkimisväärse turujõuga ettevõtjale investeeringute kaitse. Tegemist on käibevara mahuga, mis tagab infrastruktuuriettevõtjatele mõistlikud võimalused igapäevase äritegevuse teostamiseks. Konkurentsiamet ei näe põhjust kahelda, et selline käibevarade maht on teiste infrastruktuuriettevõtjate kõrval optimaalne ka Levirale. Lähtudes eeltoodust võtab Konkurentsiamet edaspidise analüüsi aluseks käibevarade mahu, mis võrdub 5%-ga müügitulust.

Alljärgnevas tabelis on esitatud teisel real arvestuslik käibevara, mis moodustab 5% müügitulust. Kolmandal real on esitatud võrdluseks Levira tegelik bilansiline käibevarade maht.

	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
1. Müügitulu	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2. Käibevara 5% müügitulust	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
3. Käibevara bilansiline maht	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)

3.3.4 Kasumi arvestus

Konkurentsiamet täheldab, et Levira on enda poolt esitatud kasumlikkuse näitajates läbivalt võtnud aluseks puhaskasumi. Selline lähenemine ei ole korrektne, WACC-ga tuleb kõrvutada mitte puhaskasumit, vaid ärikasumit. WACC on näitaja, mis mõõdab milline on ettevõtja kapitali hind ehk teisisõnu, millist kasumit peab ettevõtja oma majandustegevusest teenima, et hankida selleks vajalikku oma- ja võõrkapitali. Sellist kasumit mõõdab just nimelt ärikasum. Puhaskasum seevastu sisaldab ettevõtja finantstulude ja –kulude ning tulumaksu mõju, mis aga ei ole kasumi WACC-ga võrdlemisel asjakohased. Konkurentsiamet kasutab ka hinnaregulatsioonis läbivalt kasumi WACC-ga kõrvutamisel just nimel ärikasumit. Lähtudes eeltoodust lähtub Konkurentsiamet analüüsis Levira ärikasumist alljärgnevates mahtudes (tuh kr):

⁶ Kättesaadav arvutivõrgus: <http://konkurentsiamet.ee/?id=10929>

	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Ärikasum	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)

3.3.5 Levira varade tootlus

Konkurentsiamet hindas Levira majandustegevuse kasumlikkust arvestades eelnevates peatükkides esitatud kaalutlusi. Kokkuvõtvalt on vastavad arvestused esitatud alljärgnevas tabelis (tuh kr).

	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
1. Kasumiaruanne					
2. Müügitulu	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
3. Tegevuskulud	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
4. Põhivara kulum	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
5. Ärikasum	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
6. Puhaskasum	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
7. Bilanss	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
8. Põhivara jääkmaksumus	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
9. Käibevarad 5% müügitulust	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
10. Varade tootlus (rida 5 / (rida 8+9) * 100%)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)

Tabeli viimases reas on esitatud Levira varade tootlus Konkurentsiameti poolt arvatuna. See on näitaja, mida tuleb kõrvutada WACC-ga, milleks Levira puhul on 13,5%. Majandusaastatel (...). Sealjuures on Levira eriti märkimisväärselt suurt kasumit teeninud majandusaastatel 2008/2009 ja 2009/2010, kui varade tootlus (...). WACC-i näol on tegemist näitajaga, mis mõeldab, millise kasumlikkuse juures on mõistlikult tegutseval ettevõtjal võimalik oma tegevuseks kapitali hankida. Teisiti öeldes, antud kasumlikkuse juures on investorid veel nõus ettevõtjasse raha paigutama, olgu siis oma- või võõrkapitalina. Majandusteooria kohaselt kalduvad ettevõtjate kasumid konkureerivatel turgudel just nimelt selle punkti suunas. Kui mingil tegevusalal on kasumid WACC-st suuremad, siis investorid suurendavad investeringuid, mistõttu pakkumine (ehk konkurents) suureneb, hinnad alanevad ning ettevõtjate kasum väheneb tasakaalupunktini, milleks on WACC. Kui turgu valitsevalt ettevõtjal, kes ei ole allutatud eelpool kirjeldatud konkurentsipurvel, on kasumlikkus püsivalt

suurem, kui WACC, siis see näitab, et ettevõtja hinnad on olnud püsivalt kõrgemad, kui need oleks eelduslikult olnud konkureerival turul. Riigikohus on asja nr 3-3-1-66-02 otsuses punktis 28 leidnud, et „hinna ebaõiglust võib kinnitada ka see, et ettevõtjal ei oleks turgu valitseva positsioonita tõenäoliselt võimalik vaidlusaluse hinnaga tooteid või teenuseid müüa“. Konkurentsiamet leiab, et eelpool toodu tõendab, et Levira on majandusaastatel (...) teeninud just nimelt tänu oma turgu valitsevale seisundile. Antud juhul puudub igasugune majanduslikult mõistlik põhjus eeldada, et konkureerival turul oleks kasumid samaväärselt suured olnud. Konkurentsiamet ei tuvastanud antud tegevusalal mingeid erilisi asjaolusid, mis võiksid niigi keskmisest kõrgemast WACC-st veel (...) fundamentaalselt põhjendada. Seega on Levira rikkunud majandusaastatel 2007/2008 – 2009/2010 KonkS §-i 16 p 1, kehtestades ebaõiglased müügihinnad.

Levira leidis perioodi 2007/2008-2009/2010 tavapärasest kõrgemat kasumlikkust selgitades, et tulenevalt paralleelse analoog- ja digitaalsignaali põhinevast programmide edastusest, tuleb arvestada vastava perioodi erakorralise olemusega, sest olukord, kus samaaegselt on kasutuses 2 tehnoloogilist lahendust, esineb väga harva ning see periood kestab vaid väga lühikest aega. Konkurentsiamet leiab, et Levira vastavasisuline argument ei ole põhjendatud. Kolmeaastane periood ei ole kindlasti „väga lühike aeg,“ mille jooksul turgu valitsev ettevõtja ei oleks oma hinnakujunduses kohustatud majandustegevuses aset leidnud muutusi arvestama. Konkurentsiameti hinnangul ei ole kahtlust, et konkureerival turul oleks konkurentsivõime tulenevalt hinnad sellise perioodi jooksul siiski langenud. Digitaaledastuse alguses suurenes tööpoolest nõudlus ringhäälinguteenuse järele ning ka konkureerivatel turgudel võivad nõudluse järsul suurenemisel kasumid mõnevõrra kasvada, kui tekib lühiajaline defitsiit ja pakkumine ei saavuta koheselt optimaalselt taset. Antud juhul aga maapealse ringhäälinguvõrgu kaudu televisiooniteenuse ringhäälingu teenuse osutamise osas sellist defitsiiti ei tekkinud, sest teadaolevalt suutis Levira pakkuda teenust kõikidele soovijatele ja mingit teenindamisvõimsuste defitsiiti täheldatud ei ole. Veelgi enam, kui Levira ei oleks antud olukorras turgu valitseva ettevõtjana suutnud nõudluse suurenemisele adekvaatselt reageerida, võinuks tõusetuda küsimus investeringute piiramisest KonkS § 16 p 2 tähenduses. Seega, asjaolu, et nõudlus Levira poolt osutatud teenustele oli 2,5 aasta jooksul seoses kahe edastusplatvormi kasutamiseiga tavapärasest suurem, ei põhjenda tavapärasest kõrgema kasumi teenimist.

Alates majandusaastast 2010/2011 toimus Levira kasumlikkuses märkimisväärne langus, mis oli seotud analoogsignaali edastamise lõppemisest tuleneva müügitulude järsu langusega. Majandusaastal 2010/2011 langes televisiooni ringhäälingu edastamise teenuse müügitulu (...) krooni ning järgmisel majandusaastal väheneb see prognoositavalt veel (...) krooni. Selle tulemusena on langenud ka Levira kasumlikkus, jäädes alates 2010/2011 majandusaastast (...) (2010/2011 aastal (...))%, 2011/2012 majandusaastal prognoositavalt (...))%. Seega, ebaõiglane hinnakujundus on alates majandusaastast 2010/2011 ilma kahtlusteta lõppenud.

Konkurentsiamet mõistab, et Levira kasumlikkus on isegi sõltumata 01.03.2011 hinnatõusust seoses käibe langusega alanenud. Levira kulude puhul on olulisel määral tegemist selliste otse- ja kaudkuludega, mis kasutatavate võrkude arvust otseselt ei sõltu. Teisisõnu, Levira tegevus kätkeb endas mastaabisäästu. Näiteks, mastidega seotud kulud ei sõltu suures osas

sellest, millises mahus ringhäälingusignaali mastilt edastatakse. Seetõttu ei vähene Levira kulud peale analoogtelevisiooni edastamise lõpetamist proportsionaalselt samas mahus võrreldes käibe vähenemisega ning tulemuseks on kasumi oluline vähenemine.

Tähelepanuväärne on, et kuigi Levira tõstis digitaalsignaali edastamise hindu, siis enamik tema klientidest on alates majandusaastast 2010/2011 summaarselt Levirale vähem pidanud maksma, sest ära on langenud analoogsignaali edastamise tasud (ptk 2.2.4). Seetõttu on enamiku Levira klientide olukord tegelikkuses paranenud. Erandiks on siinkohal oma taotluse tagasi võtnud EDTV, kes ei kasutanud programmide edastamiseks varem analoogsignaali ja kelle poolt makstav tasu tõusis.

3.4 Menetluse lõpetamine

Eesti Ringhäälingute Liit on seisukohal, et Levira poolt pakutav ringhäälinguteenuse hind ei ole mõistlikus vahekorras teenuse väärtusega ning oma televisiooniprogramme tema ringhäälinguvõrgu abil edastada soovivad ettevõtjad on seatud halvemasse olukorda, kui nad oleksid vaba konkurentsi korral antud valdkonnas. Taotluses soovitakse, et Konkurentsiamet hindaks Levira teenuste hindade vastavust konkurentsiseaduse põhimõtetele.

Konkurentsiamet on eeltoodu põhjal tuvastanud, et Levira maapealse ringhäälinguvõrgu kaudu televisiooniteenuse ringhäälingu teenuse hinnad olid majandusaastatel 2007/2008 – 2009/2010 ebaõiglaselt kõrged, olles vastuolus KonkS § 16 punktiga 1. Samas oli juba Eesti Ringhäälingute Liidu taotluse esitamise ajal prognoositav, et Levira kasumlikkus alaneb peatselt ja oluliselt alates järgmisest 2010/2011 majandusaastast. Konkurentsiamet veendus edaspidise järelevalvemenetluse käigus, et Levira vastav hinnakujundus ei ole alates 2010/2011 majandusaastast enam olnud vastuolus KonkS § 16 punktiga 1. Samuti arvestab Konkurentsiamet asjaoluga, et Levira on 2010/2011 majandusaastast hinnatingimuste kujundamisel võtnud arvesse konkurentsiseadusest tulenevaid turgu valitsevat seisundit omavale ettevõtjale kehtestatud nõudeid ning peale analoogsignaali edastamise lõppemist on digitaalse signaaliga maapealse ringhäälinguvõrgu kaudu televisiooniteenuse ringhäälingu teenuse hinnad kujundanud kulupõhiselt selliselt, et ülemäärast kasumlikkust hind enam ei sisalda.

Seega, kujunenud olukorras ei ole antud menetluses kogutud teabe põhjal enam otstarbekas Levirale ettekirjutust teha, sest Levira on menetluses tuvastatud seaduserikkumise lõpetanud. Võttes arvesse haldusmenetluse eesmärgipärase ja efektiivse läbiviimise nõuet ning antud asjaoludel menetluse jätkamise vajaduse ja selle väljundi puudumist, on Konkurentsiamet seisukohal, et menetlus tuleb lõpetada seoses konkurentsiolekorra olulise parandamisega Levira poolt. Juhul, kui mõni Levira klient leiab, et Levira on talle konkurentsiseaduse rikkumisega põhjustanud kahju, siis on tal õigus pöörduda kohtusse, sest vastavalt KonkS § 78 toimub konkurentsiseadusega keelatud tegude toimepanemisega tekitatud varaline või muu kahju kuulub hüvitamisele tsiviilkorras.

Eesti Ringhäälingute Liit palus oma taotluses ka Konkurentsiametil kaaluda Levira teenuse hindade reguleerimise võimalust. Konkurentsiamet on seda talle elektroonilise side seadusega antud pädevuse piires ka teinud, viimati 05.04.2011.a otsusega nr 8-3-12/11-001.

Lähtudes eeltoodust ning juhindudes KonkS § 63⁴ lg 1 punktist 3

otsustan

lõpetada Eesti Ringhäälingute Liidu 07.07.2009.a taotluse alusel alustatud järelevalvemenetlus seoses konkurentsiolukorra olulise parandamisega AS Levira poolt, mis väljendub tema poolt pakutava maapealse ringhäälinguvõrgu kaudu osutatava televisiooniteenuse kasumlikkuse märkimisväärses alanemises alates majandusaastast 2010/2011.

Käesoleva otsuse, s.h selles sisalduva ettekirjutuse peale võib esitada haldusmenetluse seaduses sätestatud korras vaide Konkurentsiameti peadirektorile või kaebuse Tallinna Halduskohtule 30 päeva jooksul otsuse teadasaamise päevast.

Kristel Rõõmusaar

Konkurentsisteenistuse juhataja - peadirektori asetäitja

Väljavõte on samane Konkurentsiameti peadirektori
otsusega. Sellest on välja jäetud ettevõtja
ärisaladused ja asendatud tekstis (...)